

Słowo wstępu

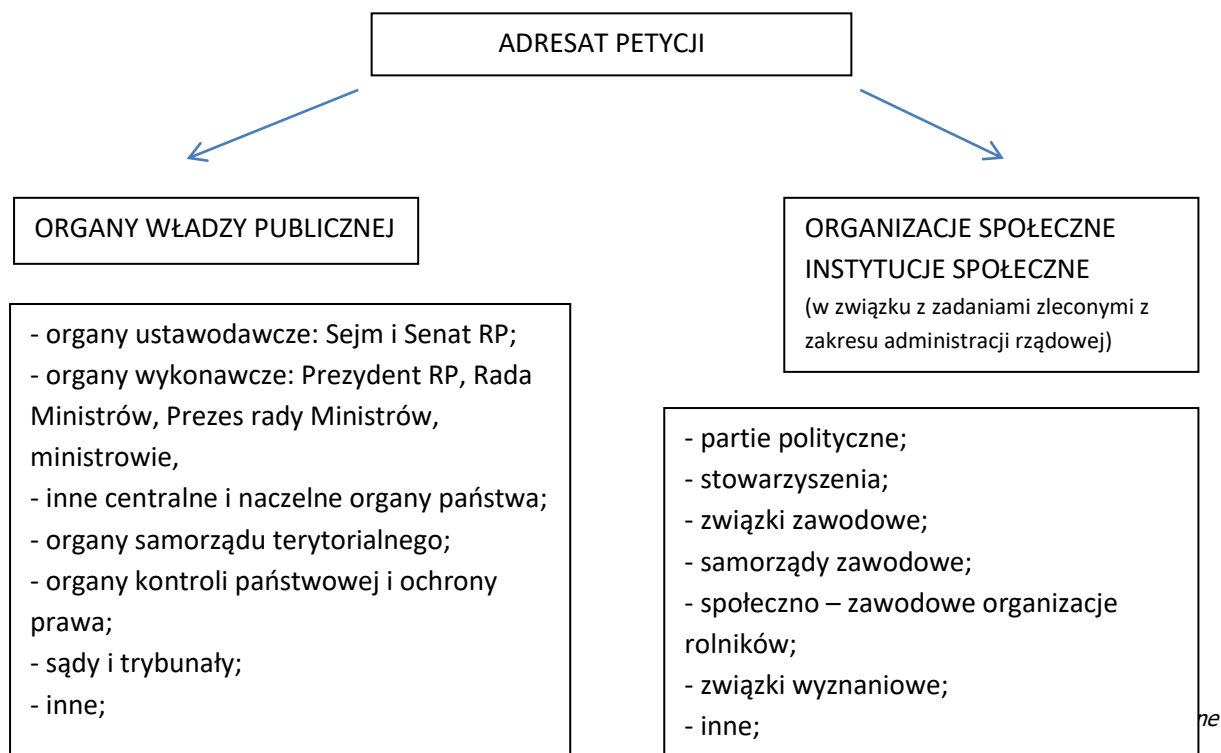
Słowo „petycja” pochodzi z łacińskiego słowa „*petitio*”, które oznacza prośbę lub żądanie. Prawo do składania petycji zakorzenione jest w art. 63 Konstytucji, a sama instytucja petycji wywodzi się z prawodawstwa rzymskiego – ma zatem wielowiekową tradycję. Od 11 lipca 2014 r. tryb, zasady i postępowanie związane ze składaniem petycji zostały unormowane ustawą o petycjach (Dz.U.2018.0.870 t.j.). W tej właśnie ustawie należy szukać wiążących wytycznych odnośnie sposobu formułowania i wnoszenia petycji, jak również biegu postępowania wywołanego złożoną petycją.

1. Kto może złożyć petycje?

Petycje może złożyć każdy – zarówno osoby fizyczne, prawne, jak i podmioty nie mające osobowości prawnej. Organizacje pozarządowe, niezależnie od formy organizacyjnej oraz przedmiotu działania, są uprawnione do złożenia petycji.

2. Do kogo można złożyć petycje?

Adresatem petycji mogą być dwie grupy podmiotów: organy władzy publicznej oraz organizacje społeczne albo instytucje społeczne w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej. Obie wskazane grupy są bardzo zróżnicowane:

Należy pamiętać, że druga z wskazanych wyżej grup podmiotów może być adresatem petycji wówczas, gdy wykonuje zadania zlecone z zakresu administracji publicznej. Tylko w tym zakresie posiada ona „zdolność” do uczestnictwa w omawianej procedurze i jest obowiązana do odpowiedzi na złożoną petycję.

3. Co może być przedmiotem petycji?

Przedmiotem petycji może być żądanie, w szczególności, zmiany przepisów prawa, podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

Katalog ten pozostaje otwarty, o czym świadczy użycie słów „w szczególności”. Przedmiotem petycji może być zatem również inne żądanie, o ile mieści się w zakresie zadań i kompetencji adresata.

4. W jaki sposób można złożyć petycję?

Petycję składa się w formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Forma pisemna jest najbardziej powszechna, jednak ustawodawca dopuścił możliwość posłużenia się środkami komunikacji elektronicznej, takimi jak poczta mailowa. Nie jest konieczne posiadanie bezpiecznego podpisu elektronicznego ani wykorzystanie platformy ePUAP, choć oczywiście można to uczynić.

5. Wymogi formalne petycji.

Ustawa przewiduje kilka wymogów formalnych, których zachowanie pozwala na prawidłowy bieg postępowania i chroni autora petycji przed niepotrzebną przewlekłością sprawy, a nawet możliwością pozostawienia petycji bez rozpoznania:

Elementy obligatoryjne – wobec ich braku, organ nie wzywa do uzupełnienia i pozostawia petycję bez rozpoznania:

- oznaczenie podmiotu wnoszącego petycję;
- wskazanie miejsca zamieszkania albo siedziby podmiotu wnoszącego petycję oraz adresu do korespondencji;

Elementy obligatoryjne – wobec ich braku, organ wzywa do uzupełnienia:

- oznaczenie adresata petycji;
- wskazanie przedmiotu petycji;
- w przypadku petycji w formie pisemnej – podpis;
- w przypadku petycji w formie elektronicznej – adres poczty elektronicznej;

Elementy fakultatywne:

- zgoda na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję;
- w przypadku petycji wnoszonej drogą elektroniczną - kwalifikowany podpis elektroniczny.

6. Petycje w imieniu podmiotu trzeciego.

Godnym uwagi rozwiązaniem wprowadzonym ustawą o petycjach jest możliwość złożenia petycji w interesie podmiotu trzeciego za jego wiedzą i zgodą. W takim przypadku, oprócz wymogów formalnych wskazanych powyżej, petycja powinna zawierać:

- dane identyfikujące ten podmiot (imię i nazwisko, albo nazwę, miejsce zamieszkania albo siedzibę oraz adres do korespondencji);
- zgodę podmiotu trzeciego (powinna być wyrażona uprzednio w formie pisemnej lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej i dołączona do petycji).

Jeżeli adresat petycji poweźmie wątpliwość odnośnie istnienia zgody podmiotu trzeciego, ma on prawo do dokonania własnej weryfikacji – zwraca się wówczas bezpośrednio do tego podmiotu z prośbą o potwierdzenie zgody w terminie 14 dni. Wobec braku potwierdzenia zgody, petycja pozostawiana jest bez rozpoznania.

7. Termin rozpatrzenia petycji.

Petycja powinna być rozpatrzona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia jej złożenia. W przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od podmiotu rozpatrującego petycję uniemożliwiających rozpatrzenie jej w terminie, ulega on przedłużeniu. Termin ten nie może jednak przekroczyć łącznie 6 miesięcy, licząc od dnia złożenia petycji.

Podmiot rozpatrujący petycję zawiadamia podmiot wnoszący petycję o sposobie jej załatwienia wraz z uzasadnieniem w formie pisemnej albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi. Oznacza to, że na odpowiedź adresata petycji – niezależnie od jej treści – nie przysługuje środek zaskarżenia, jak odwołanie czy zażalenie.

8. Petycje do Sejmu i Senatu RP.

Pewne odmienności od zasadniczej procedury dotyczą petycji wnoszonych do Sejmu i Senatu RP. Mianowicie, petycja złożona do Sejmu lub Senatu jest rozpatrywana przez te organy, chyba że w Regulaminie Sejmu lub Regulaminie Senatu zostanie wskazany organ wewnętrzny właściwy w tym zakresie. Ustawa umożliwia zatem „powierzenie” rozpoznania petycji właściwemu organowi wewnętrznemu Sejmu i Senatu.

Nadto, corocznie, w terminie do dnia 30 czerwca, wskazane wyżej organy umieszczają na swojej stronie internetowej zbiorczą informację o petycjach rozpatrzonych w roku poprzednim. Informacja ta zawiera w szczególności dane dotyczące liczby, przedmiotu oraz sposobu załatwienia petycji. Stanowi to przejaw transparentności działania tych organów oraz umożliwia obywatelską kontrolę ich działania.

Słowo na koniec.

Postępowanie dotyczące składania petycji cechuje się niskim stopniem formalizmu, gdyż jest narzędziem służącym realizacji zasady społeczeństwa obywatelskiego oraz ma umożliwiać łatwe i skuteczne formułowanie wniosków, postulatów i żądań przez obywateli i inne grupy społeczne. Jednocześnie, ustawodawca zapewnił podstawowe ramy proceduralne postępowania petycyjnego i wprowadził wiążące organy terminy załatwienia spraw dotyczących petycji. Zachowanie przez autora petycji wymogów formalnych jest niezbędne dla sprawnego procedowania organu. Natomiast merytoryczna treść petycji – choć ukierunkowana przez ustawodawcę ogólną definicją opisaną w punkcie 3 niniejszego opracowania – ograniczona jest zasadniczo jedynie wyobraźnią i zaangażowaniem wnoszących petycję podmiotów.